

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

Reformatie

*Maak u stenen messen en
besnijd wederom de kinderen Israëls
ten tweeden maal*

Jozua 5:2b

Jozua staat met zijn volk in Gilgal aan de grenzen van het beloofde land. Alvo-rens het land in te kunnen gaan, komt er een bevel uit de hemel. Er moet een grootscheeps opgezette besnijdenis plaatsvinden. Blijkbaar is dat tijdens de afgelopen reis door de woestijn erbij in-geschoten.

Het klinkt barbaars: "Maak u stenen messen en besnijd wederom de kinde-ren Israëls...." Men heeft berekend dat het zou kunnen gaan om driekwart miljoen mannen. U begrijpt dat dit een hele operatie gaat worden. Hoe moet dat ooit? Een zee van leed en pijn wordt hierdoor veroorzaakt.

Zoals we weten, moest de besnijdenis plaatsvinden op de achtste dag. Dan waren de pijnlijke gevolgen betrekkelijk gering. Dat is nu echter anders. Het zijn nu volwassen mannen. Waarom had men het onderweg dan ook niet ge-daan? Er zullen stellig redenen geweest zijn, die resulteerden in nalatigheid. De omstandigheden onderweg lieten het soms niet toe. Zo werd het gewoon om te zeggen: dat komt de volgende keer wel. Men stelde uit. Maar het kwam er niet van. Het volk had het vergeten. De Heere moet nu Zelf manen.

Zo kan het gaan onderweg. Ook bij ons. We gingen op weg en hadden de beste voornemens. We waren overtuigd van de zegen en het nut van de bevelen van de Heere. Maar onderweg, tijdens de lange en moeilijke reis door het leven, komen de zaken soms zo anders te lig-gen. Het bleek moeilijker dan we eerst hadden gedacht. Zo kan er heel veel bij inschieten.

Wij, kerken van Nederland, zijn wellicht al heel wat onderweg verloren. Dat rots-vaste geloof van vroeger, leeft het nog? Dat vaste voornemen om in de wegen van de Heere te wandelen, hebben we dat nog. Of is het zo dat de dienst van

God en Zijn Wet en Zijn Woord ons min-der aanspreken? Zijn we de kracht ervan soms onderweg kwijt geraakt? Nu ja, we praten nog wel over kerkelijke zaken en we zijn ook nog wel druk zelfs met allerlei vormelijke kwesties, maar leven we nog wel uit het wonder van Gods verbond?

Men kan zeggen dat het er zo niet op aankomt. Het geloof zit niet in de besnij-den en dus zit ons geloof niet in allerlei zaken die we als star en bekrompen en pijnlijk aanduiden. Maar weet u, deze nalatigheid getuigde natuurlijk van een geringschatten van het verbond Gods als zodanig. Het gaf eigenlijk aan dat men onbesneden was van harte, en dat is toch niet gering?

Wat bent u kwijt. Het tere leven met de Heere van voorheen, waar is het? Die liefde tot God waardoor de zaken niet star en bekrompen werden beoordeeld, maar waardoor u kon roemen dat Zijn liefdedienst u nog nooit had verdrotten, is die liefde er nog?

Wat zijn we als kerken onderweg verlo-ren? Hebt u ook niet eens het gevoel als u sommige dingen hoort, dat we eigen-lijk niet meer in huis hebben?

Stenen messen! Het instrumentarium van Jozua. Beter scherpe messen dan botte en stompe messen. Dat geldt ook voor de prediking. Ook deze kan een operatie zijn, waartegen men opziet en waarvan velen zich afkeren.

Maar toch, is dat wel juist? We moeten daartoe nog eens terug gaan naar de instelling van de besnijdenis in Genesis 17. Eerst zegt de Heere zeven keer: "Ik zal...." en daarna staat er één keer: "Gij zult Mijn verbond houden.....", en dan betreft het de besnijdenis.

Het bevel tot de besnijdenis berust in de belofte. Wat opvalt is dan het volgende: 'wiens voorhuids vlees niet zal besneden worden, die ziel zal uit haar volken uit-geroeid worden; hij heeft Mijn verbond verbroken'.

Onze tekst met het harde bevel krijgt dan een heel andere klank. Het volk, zo zegt de Heere, heeft massaal Mijn ver-bond verbroken. Nu had het volk uitge-

roeid moeten worden. De stenen mes-sen hadden moeten dienen om het volk te doden en weg te doen. Het is een wonder, dat de Heere nu deze messen gaat gebruiken, om opnieuw het volk te doen leven in Zijn verbond en in Zijn ge-nade. Er ligt slechts genade in de strenge woorden van onze tekst.

Die genade was er niet voor Hem, de Heere Jezus, Die nooit één van de ge-boden des Heeren had overtreden. Van Hem werd gezegd: "Zwaard, ontwaak tegen mijn Herder en tegen de Man die Mijn metgezel is en sla die Herder". De Heere Jezus heeft de dood en de vloek van de verbondsbrekers op Zich geno-men. Hij moest onder het scherpe mes van Gods toorn gedood worden op Golgotha. In Hem komt, in plaats van de dood, het leven. Omdat Hij de be-dreiging van het verbond op Zich geno-men heeft, daarom is de zegen van het verbond het deel van de Zijnen. Daarom mag het volk nog besneden worden.

Besnijdenis in plaats van uitroeiing! Doop in plaats van oordelen. Zo staat het nu met het zwaard van de wet, hoe scherp ook. Het is, naar het woord van Wisse, gedoopt in het bloed van Chris-tus. Dit zwaard en deze messen dienen ten leven. Ze behouden, evenals het scherpe mes van de chirurg.

Hebt u het ook geleerd, dat die ont-dekkende prediking toch uw leven be-doelde? Dan geldt ook van u: ik zal niet sterven, maar leven en de daden des Heeren verkondigen.

P. Roos

Van de Redactie

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een me-ditatie van ds. P. Roos opgenomen over Jozua 5:2b. Ds. M.C. Tanis schrijft over Titus 2:7-10 'Evangelische plicht'. Ds. P. Roos levert een bijdrage over techniek. Ds. P. den Butter schrijft een zevende ar-tikel over koning Josafat en een column getiteld 'bekertjes.' Ds. K. Hoefnagel schrijft opnieuw over de plagen in Eryp-

te. Omdat 175 jaar geleden de Afscheiding plaatsvond treft u een bijdrage aan over ds. H. de Cock en het tweede geschrift dat hij opnieuw uitgaf: Het Kort begrip. Verder boekbesprekingen.

Ambtsdragersconferentie

Onze jaarlijkse ambtsdragersconferentie zal D.V. gehouden worden op zaterdag 28 november in de zaal van de Chr. Geref. Kerk te Sliedrecht-Bethel. Aanvang 's middags 2 uur. Spreker: prof. dr. A. Baars. Onderwerp: Het ambtelijk toezicht op de prediking. Een actueel onderwerp. We hopen weer veel ambtsdragers te mogen ontmoeten om van gedachten te wisselen over een wezenlijk en belangrijk onderdeel van de ambtelijke opdracht.

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. donderdag 19 november verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 12 november.

AvH

Ambtelijke praktijk

EVANGELISCHE PLICHT

Titus 2:7-10

Een dominee is met de zondag niet klaar. Alhoewel op die dag veel, zeer veel van hem gevraagd wordt. Geen opstel, hoe gevuld ook, voorlezen, maar het Woord des Heeren prediken. Uitleg en toepassing. Die toepassing behoort onderscheidenlijk te zijn. Door de weeks is er ook veel wat de aandacht vraagt en waarbij men betrokken is. De pastorale adviezen door Paulus gegeven, moeten bekend zijn en betracht worden. Tot eer van de Heere en tot zegen van oud en jong. Is aan oude mannen en vrouwen de norm van het christelijke leven voorgehouden, de jonge mannen worden niet buitengesloten. Paulus schrijft: vermaan de jonge mannen insgelijks dat zij matig zijn (vs. 6). Hun leven moet onderscheiden zijn van het losbandige leven en uitgelaten leven wat in die tijd duidelijk werd gezien en gehoord. De tucht van Gods Woord moet heerschappij, moet zeggenschap hebben over heel hun leven. Zo'n leven is geen knellende zaak, maar is het staan in de vrijheid waarmede Christus vrijmaakt. Die vrijheid geeft wel een heilzame gebondenheid aan 's Heeren wil. Zo is het ook vandaag. Vandaar dat het vers geen leus maar een werkelijkheid is: wat vreë heeft elk die Uwe wet bemint. Zij zullen aan geen hinderpaal zich stoten. En het gevolg is: Ik Heer' die al mijn blijdschap in U vind, hoop op Uw heil met al Uw gunstgenoten. 'k Doe Uw geboën oprecht en welgezind. Dat is de drang van het nieuwe leven. Uw liefdedienst heeft mij nog nooit verdrot (Psalm 119:83). De vermaning, de aansporing door Titus aan de jongeren is kort, maar dat heeft een bijzondere reden. Titus is zelf nog jong. Hij staat niet buiten zijn leeftijdgenoten. Hij behoort tot hen. Hij leeft en spreekt met hen. Gelijktijmoetheus een voorbeeld, een model behoorde te zijn, zo moest Titus' leven ook zijn. Leer en leven behoren samen te gaan. Wat geleerd wordt, moet in het leven blijven. Vandaag kunnen we zeggen: wat op de kansel gezegd wordt, moet onder de kansel gezien worden. Beide moeten een eenheid vormen. Nu en in de toekomst moest Titus zichzelf betonen in alles een voorbeeld te zijn in goede werken (vs. 7). Paulus verbindt eraan: betoon in de leer onvervalsheid, deugtheid en oprechtheid. Graag wil ik doorgeven wat Calvijn schrijft in zijn commentaar. De leer zal te weinig gezag hebben indien niet in het leven van de opziener als in een spiegel haar kracht en majesteit uitblinkt.

Voorbeeld in woord en daad

Paulus wil dus dat de leraar een voorbeeld is waaraan de leerlingen zich gelijkvormig maken. Dus weer het samengaan van leven en leer. Leer en leven. Het accent valt eerst op de leer. Dit komt omdat het vermaan allereerst komt tot ambtsdragers. Ze moeten weten wat de inhoud van de leer, van de prediking behoort te zijn. Maar de vorm is ook van betekenis. Vandaar het woord 'deftigheid'. Daar een predikant dienaar is van het Goddelijke Woord, moet zijn eerbied voor het Woord steeds bemerkt worden. Aan jongeren op de catechisatie mag dit niet ontgaan. Hij is immers voorganger. De Bijbel is ook geen wetenschappelijk boek. De Bijbel is een Goddelijk boek en is zo van betekenis voor de wetenschap. Wie nu persoonlijk verstaat en kent wat de Heere in Zijn Woord heeft vastgelegd, zal spreken over Gods onfeilbaar Woord. Nooit mogen het Woord van de Heere en het eigen woord van de ambtsdrager met elkaar in tegenspraak zijn. Wanneer dit gebeurt, zegt Paulus, dan zullen de tegenstanders die met Argusogen kijken of verkeerd kritisch luisteren, stof hebben tot lasteren. De lasteraars worden beschaamd wanneer zij niets kunnen vinden om door te geven. Ze vallen uiteindelijk in hun eigen zwaard. Tot troost en sterkte mag gezongen worden: Een lasteraar, een leugenspreker, zal nooit op aard' bevestigd zijn.

Leven in dienstverband

Op het eiland Kreta waren ook slaven. Verschillenden van hen waren lid van de christelijke gemeente. Paulus wijst op hun dienstverband. Hoe zij daarin moeten staan en leven. Dit dient Titus hun voor te houden. Dat wil niet zeggen dat meesters hun gang kunnen gaan, dat zij ten opzichte van hun slaven geen enkele plicht hebben of verplichting. Er waren wantoestanden. De ten hemel schreiende omstandigheden waaronder men moest leven waren werkelijkheid voor veel slaven. De levensstandaard was voor menigeen zeer laag. Door alles werd diefstal van geld en voedsel in de hand gewerkt. De meesters stonden daaraan medeschuldig. Slaven verdienen niets. Voor christenslaven waren er verleidelijke momenten. Nu mochten zij aan die schuldige daden niet meedoen. Plichtsgetrouwheid was de eis. Het was de eis van de Heere. Steeds moesten ze denken aan en leven bij de leer van God. De heilsleer die zij kenden en waarbij zij betrokken waren. En dat omdat God nu Zaligmaker was. Ze zijn het eigendom des Heeren. Betaald en verlost door het

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131.

Email: pand@solcon.nl

Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting

Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 10,- per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 8 dollar per jaar.

Advertenties € 0,34 (excl. btw) per

mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166-4646

bloed van Christus. Ze zijn verheven tot de geestelijke adelstand. Vandaar dat adeldom verplicht. Maar er is meer. Hun Zaligmaker is ook hun Verzorger. Het is opvallend dat Paulus via Titus aan de slaven schrijft: onze Zaligmaker. We zijn één. We horen bij elkaar. We behoren tot hetzelfde huisgezin. Waarvan God de Heere Vader is. God de Zoon onze oudste Broeder en God de Heilige Geest onze Leraar en Vertrouster. De drie-enige God vergeet ons niet. Nu en in de toekomst. Nu zijn de verhoudingen vergeleken met de tijd van Paulus in verschillende opzichten veranderd. Maar er zijn en blijven dienstverbanden.

Kerkelijk actueel

TECHNIEK

Hoort dit onderwerp thuis in ons blad? We houden ons toch niet bezig met machines en technische snufjes? Techniek heeft toch niets te maken met geestelijke vragen?

Toch waag ik het ditmaal te schrijven over dit onderwerp. Ik werd daar heengeleid door een artikel van Jan van Klinken in het RD. Het ging daarin o.m. over dr. F. de Graaff, destijds predikant in Rotterdam en Hattem. De Graaff hield zich bezig met onze cultuur. Mensen die daar inzicht in hebben, zijn zeldzaam. Daarom graag uw aandacht voor de volgende overwegingen.

Dr. De Graaff schreef in 1969 een boek, getiteld: *Als Goden sterven. Een vreemde titel. Toch geput uit de Bijbel. In Psalm 82 gaat het over goden: "Ik heb wel gezegd: Gij zijt goden; en gij zijt allen kinderen des Allerhoogsten; Nochtans zult gij sterven als een mens; en als een van de vorsten zult gij vallen. Sta op, o God! oordeel het aardrijk, want Gij bezit alle naties".*

Van Klinken is van oordeel dat dr. Graaff iemand was met een buitengewone visie. Daarin val ik hem helemaal bij. Hij betreurt het dat er nu nooit meer over hem gesproken wordt. Zo gaat dat: de wereld draait rustig door, de kerk ook, ondanks allerlei profetische roepstemmen.

De exegese van dr. Graaff over Psalm 82 is aanvechtbaar. Onder de "goden", hier genoemd wil hij tussenwezens verstaan en geen rechters, zoals anderen dat verklaren. Daarin is hij niet te volgen. Maar hij brengt onthullende bedenkingen tegen de geest van onze tijd in stelling. De geïnteresseerde lezer moet zelf het boek, als het nog te krijgen is, maar lezen. Ik heb hier de ruimte natuurlijk niet om er diepgaand op in te gaan. Van Klinken bracht de techniek ter sprake in zijn artikel in het RD (24/10).

Wij zijn geneigd de techniek te zien als een dood instrument, slechts een hulpmiddel waardoor het leven makkelijker te hanteren is. De Graaff zag echter in

Voor werkgevers en werknemers geldt het leven naar de wil van de Heere. Zijn wil te doen behoort een lust te zijn. Levend tot eer van de Heere en zo een levensuitstraling naar de naaste. Ambtsdragers behoren dit niet alleen voor te houden, maar moeten het zelf ook betrachten. Geen woorden alleen, ook daden. De ambtsdrager staat in dienst van de gemeente. Wie wil leven voor de gemeente wil haar dienen. Naar het Woord en met het Woord. Het gaat immers om het Woord en de beleving van het Woord.

M.C. Tanis

de techniek een demonische macht; in de techniek op zichzelf beschouwd. Wij zien wel demonische machten in de inhoud van de techniek, maar niet in de techniek zelf. Het is de vraag of dat juist is. Ik laat van Klinken even aan het woord: "De rode lijn in zijn denken is dat de mensheid pijsnel op de afgrond afkoerst doordat ze de toevlucht heeft genomen tot de techniek. Daarmee hebben wij mensen de maat die ons door God is opgelegd, overschreden. We denken dat de techniek een zegen is maar in werkelijkheid is ze een vloek die ons uiteindelijk in het verderf zal storten. De techniek zal volgens De Graaff onbeheersbaar blijken. De oude Grieken hadden dat al vroeg door. Er zijn sterke aanwijzingen dat zij wisten hoe je stoom kon omzetten in kracht, maar intuïtief moesten ze hebben aangevoeld dat de consequentie van deze ontwikkeling bedreigend voor de mensheid zou kunnen zijn. Daarom lieten ze de toepassing rusten. De moderne mens lacht om de benepen reserves van de oude Grieken en denkt het leven in al zijn facetten te kunnen (gaan) beheersen. De uitloper van deze ontwikkeling is volgens De Graaff de computer. Toen hij daarover schreef was dat nog een uit zijn voegen gebarsten rekenmachine, maar hij voorspelde dat het apparaat steeds intelligenter zou worden en om die reden ons leven en ons bestel zou gaan

domineren. De Graaff zag de perfectie van de techniek als de laatste zet van de hideraar (satan) in een ultimatie poging God schaakmat te zetten. Zijn critici hebben hem verweten dat hij de techniek lijkt te beschouwen als een autonoom monster dat buiten toedoen van de mens een eigen weg gaat. De Graaff ontkende dat overigens. Het is volgens hem inderdaad de mens die aan de knoppen draait, maar de techniek heeft zo'n verleidelijk gezicht dat de demonische kant daardoor gemakkelijk over het hoofd wordt gezien of op de koop toe wordt genomen. Moeten christenen zich dan maar terugtrekken in een reservaat en een gemeenschap vormen zoals de amish in Amerika hebben gedaan? Nee, daar zag hij helemaal niets in. Het zich krampachtig afsluiten van de buitenwereld kon volgens hem niet de bedoeling zijn. Wel bepleitte hij een leven zoals Daniël in Babylon: meedoen maar wel afstand nemen".

Een duidelijke weergave van de gedachten van de Graaff. Misschien op de laatste conclusie na, want daarin wordt wel heel makkelijk geconcludeerd dat we moeten meedoen. Vooral die afstand lijkt me een onwerkbaar begrip. De een neemt een meter afstand en de ander tien kilometer. Dat maakt dan wel verschil. Over die conclusie gaan de meeste discussies.

Toen ik dit stuk las, dacht ik aan mijn eigen ervaringen met het betreffende boek van de Graaff. Ik heb dat lang geleden ook in handen gekregen en het heeft me toen heel veel gezegd. Mijn artikel over het Nihilisme kwam ook voort uit gedachten die de Graaff had aangedragen in dat boek. Daarom ga ik er nog even op door.

Is de techniek een dood ding? Of is het een machtig middel in de hand van de duivel? Is techniek demonisch geladen? Dat te stellen zou ons leven op haar fundamenten doen schudden. Het zou een aardschok van de grootst mogelijke omvang betekenen.

Ik heb altijd horen zeggen dat de TV een dood ding is. Het is maar hoe je dit medium gebruikt. Dat geldt van meerdere fenomenen in het moderne mediapark. Dat gaf een alibi: er zit op zichzelf bezien geen kwaad in. Zo konden we allemaal gretig de zegeningen van de techniek in gebruik nemen: de auto, de TV, de muziek, de computer, internet, de telefoon, enz. Al deze middelen zijn inmiddels in onze kringen geïnstalleerd.

Maar als het nu eens waar is, wat de Graaff daarover heeft gezegd? Ik schrijf enkele regels uit zijn boek over, waarin het gaat om de computer: "Nog altijd wordt het misverstand verspreid, dat de computer niet meer is dan een menselijk

hulpmiddel, dat geheel door de mens beheerst wordt. Men beweert, dat uit de computer nooit meer kan komen dan wat de mens erin heeft gelegd, dat de computer nooit origineel kan zijn. Deze beweringen gaan geenszins meer op. De computer kan op omstandigheden reageren, die de mens niet voorzien heeft. Hij kan ook ervaring verzamelen. De door een ervaring rijker geworden computer lost een probleem beter op dan daarvoor. De computer heeft reeds het vermogen om in een bepaalde situatie een keus te doen. Dat betekent dat de beslissing hoe langer hoe meer in de macht van hem wordt gelegd". In 1969 geloofde niemand dit. Nu echter weten we dat deze zinnen profetische woorden bevatten. De Graaff constateert dat de mens een slaaf is geworden van de computer, van de techniek dus. Deze gedachte is aantoonbaar. Allerlei denkklussen laten we tegenwoordig uitvoeren door rekenmachine en computer. De tijd komt steeds dichterbij dat we het zelf niet meer kunnen. Zo neemt de PC steeds meer taken en handelingen van de mens over. De machine, zoals bijvoorbeeld de dragline deed dat ook en daardoor verslappen de spieren van het menselijk lichaam en ontstaan er allerlei lichamelijke klachten (hartinfarcten). De PC neemt nu het denken van ons over en dus gaan onze hersenen een soortgelijk proces meemaken. Ze roesten vast en gaan allerlei problemen veroorzaken (geestelijke kwalen). Computers worden robots en deze zullen eenmaal kunnen opstaan tegen de mensheid en deze vernietigen. Dat zou, afgedacht van wat Gods Woord zegt, zo kunnen gebeuren. Laatst meldde de krant dat een mobiele telefoon, gericht op een gebouw of een mens, onmiddellijk informatie geeft over dat gebouw of die mens. Niets en niemand is dan nog veilig voor de terreur van de techniek. Als de Graaff geweten zou hebben van de macht van een "mobieltje", zoals wij dat heel onschuldig benoemen, had hij daar zeker een nieuw boek over kunnen schrijven. Ik geef u nog iets door over het onderwerp "gesprekstechniek". Natuurlijk een zaak, waar ieder het nut van inziet. Luistert u eens naar wat de Graaff daarover geschreven heeft (ongeveer veertig jaar geleden!): "Eén van de gevaarlijkste uitingen van de sociologie, waarin het demonische karakter van de techniek duidelijk uitkomt, is de zogenaamde gesprekstechniek, die de ware dialoog in wezen vernietigt. De moderne techniek vervreemdt de mens niet alleen van zijn goddelijke oorsprong, maar ook van zijn medemens. De gesprekstechniek leert mensen vrijblijvend met elkaar omgaan. Men leert voor iedere waar-

achtige ontmoeting uit de weg te gaan. Op die wijze worden botsingen voorkomen. Men leert dat niemand iets pertinent mag beweren. Dat zou tot een echt gesprek kunnen leiden. Men moet iets voorzichtig "stellen" en liefst in de vragende vorm met veel excuses en verzekeringen, dat men slechts een uiterst persoonlijke visie heeft. Om alle schijn van pertinentie te vermijden, moet men steeds het voorzichtig in de mist hullende woord "ergens" gebruiken. Wanneer iemand de euvel moed heeft of beter uitgedrukt de gesprekstechniek niet voldoende blijkt te beheersen, zodat hij toch een weinig pertinentie toont, moet men hem streng op de vingers tikken en zeggen: "...Is de zaak niet veel gecompliceerder dan u stelt?"

Profeten als Elia en Johannes de Doper, en trouwens alle profeten, ook de Heere Jezus Zelf, hebben altijd zonder omhaal de dingen gewoon eerlijk gezegd. En daarom werden ook zij op de vingers getikt en eindigde dit proces tenslotte aan het kruis. Toen ik dit nog eens overlas op blz. 351 schrok ik er zelf van. Ik zag in dat we inmiddels al deze dingen hebben aanvaard en er geen kwaad van denken. Maar we kunnen ons ook in 2009 wel voorstellen waar de techniek ons gaat brengen. De Graaff stelde reeds toen de mogelijkheid dat de computer de mens eenmaal de onvermijdelijke raad zal geven dat de wereld vernietigd moet worden.

Ik hoop van harte dat u zich nu niet meer afvraagt waarom ik over een onderwerp als de techniek wilde schrijven. Hier ligt een terrein waar we ook als Reformatorische gezindte volkomen bedrijfsblind zijn. Hier speelt de duivel met ons en we hebben het zelf niet in de gaten. Dat is de ernst van de zaak. En bepaalde leuzen, waarmee we meelopen in de stroom van de massa, wiegen ons in slaap. De gevaarlijkste daarvan is wel dat de techniek een dood ding is. Ook wij vergapen ons aan de nieuwste snufjes van de technische vooruitgang. We beseffen niet dat we een spelletje spelen met vergif.

Ik laat u nog iets horen over de Televisie. Het is te vinden in een ander boek van de schrijver: Anno domini 1000, anno domini 2000, blz. 426.

"De televisie is een van de meest geraffineerde massavormers. De televisie is de moderne slavendrijver bij uitnemendheid. Bij de televisie behoeft men alleen nog maar te reflecteren. Iedere dialoog, iedere persoonlijke verwerking wordt onmogelijk gemaakt. Alleen wie zijn ziel verdrongen heeft of reeds heeft verloren, kan een televisieprogramma met genoegen volgen. De huiskamer, die oorspronkelijk een tehuis was, is veranderd in een exercitieterrein van de mas-

samens. Zonder enige tolerantie wordt iedere avond de mens opgeroepen. Slaafs is hij present en laat zich manipuleren. Alle onmiddellijke ontmoeting wordt hem ontnomen".

Ik zou zo door kunnen gaan. Let wel: hij wist nog niet van Internet, een middel dat veel verder gaat dan de TV. Hij wist niet van het speelgoed van onze kinderen, de GPS. Eigenlijk zijn we allemaal weg van het speelgoed van de duivel. Dat is een harde conclusie, maar deze is wel waar.

Want de mens van Babel waant zich steeds machtiger en sterker tegenover Zijn Schepper. Hij denkt dat hij God kan wegdenken en overbodig kan maken. Hij meent dat hij zelf God is in het diepst van zijn gedachten, zoals Willem Kloos dichtte. De dwaas zegt in zijn hart: Daar is geen God. Daar draait deze maatschappij op uit. Maar duidelijk zal worden dat de mens zijn ziel en zaligheid aan de duivel verkocht heeft. En dan zijn we precies uitgekomen op de waarheid van Gods Woord over de val van de mens en de gevolgen daarvan.

Hoe komen we daar ooit uit? Alleen door genade en dat weten we allemaal. Genade herstelt alles. Maar de techniek dan? Daar blijft toch ook de kerk mee zitten? Die klok kan zeker niet meer terug. Maar genade leert de mens er op een verantwoorde manier mee om te gaan. Daarin ligt de enige garantie. We zien er echter niet bijster veel van dat de kerk dat ook metterdaad doet.

Door die genade zullen we des te meer Gods grootheid in de schepping inzien. Het is genade als we de Heere zien in de dingen die ons omgeven. Ik stond eens voor een verkeerslicht en toen zag ik een eend komen aanvliegen en in een sloot terechtkomen. Dat ging heel soepel en zonder moeite. Ik dacht toen ook een vliegtuig, een jumbo 747. Als u die van nabij ziet dalen of stijgen, vergaat horen en zien u. We vinden dat allemaal een staaltje van groot technisch vernuft. Maar die eend was er zesduizend jaar geleden al. Die toont hetzelfde principe. We vinden dat gewoon. Maar het is een even groot wonder, nog groter, dan dat vliegtuig. Alleen moeten we dat weer gaan zien. En de conclusie is dan: "O Heere, onze Heere, hoe heerlijk is Uw Naam op de ganse aarde".

P. Roos

JOSAFAT -7

2 Koningen 3:7-14

Ahazia, de koning van Israël met wie Josafat plannen had gemaakt om goud te halen uit Ofir, is jong gestorven. Hij is als koning opgevolgd door zijn broer Joram. Omdat na de dood van Jorams vader Achab, het aan Israël onderworpen Moab rebelleerde en weigerde de jaarlijkse schatting nog langer op te brengen, zag Joram het als een van zijn eerste taken om Moab weer aan zich te onderwerpen. Maar kan hij dat tot stand brengen? Is hij daar sterk genoeg voor?

Josafat zegt weer 'ja'

Al snel ontdekt hij dat hij er verstandig aan zal doen om zich van de steun van een bondgenoot te verzekeren. Die steun zoekt hij bij Josafat. Best begrijpelijk dat hij deze keus maakt. In de dagen van zijn vader Achab was Josafat bereid gebleken om diens plannen te steunen. Waarom zou hij dit keer niet bereid zijn? In ieder geval, Josafat wordt uitgenodigd om met Joram deel te nemen aan een strijd tegen Moab.

Het zou kunnen dat een van Jorams overwegingen hierbij is geweest dat Josafat iemand is die de Heere dient. Als hij hem aan zijn kant kan krijgen heeft hij mogelijk ook de Heere aan zijn kant. Het zal ongetwijfeld vergeefse moeite zijn van Joram. Josafat zal zeker weigeren. Hij heeft zijn les wel geleerd. Na zijn bondgenootschap met Achab is hij door de Heere ernstig vermaand. Toen hij daarna toch ook een bondgenootschap sloot met Achabs zoon Ahazia, zijn de gemaakte plannen op een fiasco uitgelopen en daar heeft Josafat de hand des Heeren in gezien. Welnu, na die twee keer zal Josafat wel wijzer zijn. En toch... Ja, toch gaat Josafat ook op Jorams voorstel in. Weer zegt hij 'ja' en stelt hij zichzelf met zijn leger ter beschikking voor een veldtocht tegen Moab. Alsof de Heere nooit tegen dergelijke verbin-tenissen gewaarschuwd had.

Wat is dat toch bij Josafat? Heeft hij door middel van bepaalde redeneringen zichzelf overtuigd, dat er met Joram best samen te werken is? Inderdaad, Joram is niet zo goddeloos als zijn vader. Joram houdt zich wel aan de kalverendienst, maar met de Baälsdienst heeft hij gebroken. Is dat niet een belangrijke stap in de goede richting?

Is het ook niet een belangrijke overweging dat Moab beter niet al te sterk kan worden, omdat dit land dan op den duur ook wel eens een bedreiging voor Juda kan gaan worden? En is het ook

niet aan te bevelen, dat Juda en Israël zoveel mogelijk samen moeten werken, omdat ze tenslotte broedervolkeren zijn? Heeft Josafat zichzelf met behulp van dit soort redeneringen overtuigd? Wie zal het zeggen?

Eén ding is zeker: Josafat heeft een zeer zwakke trek in zijn karakter. 'Neen' zeggen valt hem zwaar. Goedgelovig is hij ook. Veel te goedgelovig. Dat hij snel beslissingen kan nemen is niet zo erg. Maar dat hij belangrijke beslissingen neemt zonder er eerst de Heere in te kennen - dat is wel erg. En we lezen immers nergens dat hij eerst de Heere vraagt wat Hij wil dat hij doen zal.

Langs de zuidelijke route

Joram is ongetwijfeld blij met Josafats toezegging. Uit respect geeft hij zijn oudere collega de gelegenheid om de strategie te bepalen. Josafat mag zeggen langs welke weg ze zullen optrekken. Als Josafat daarop adviseert om langs de zuidelijke route te gaan is Joram het daarmee eens.

Het betekent overigens wel, dat de troepen nu een langere weg zullen moeten afleggen, maar de risico's zullen minder zijn.

Een bijkomend voordeel is, dat ze langs die zuidelijke route door Edom moeten trekken. Een mooie gelegenheid om Edom ertoe te bewegen mee te doen. Tenslotte heeft Juda sterke invloed op Edom, waar in die tijd geen koning, maar een stadhouder aan het hoofd van de regering staat. Josafat kan zo tegelijk voorkomen dat Edom wel eens het voorbeeld van Moab zou kunnen gaan volgen en in opstand komen.

Of er ook mee gerekend is, dat die zuidelijke route door droog, woestijnachtig gebied voert en dat dit het probleem van de dorst kan opleveren, of dat ze dit niet echt als een probleem getaxeerd hebben - we weten het niet.

Ze gaan op weg. Hoe zal het aflopen? Geeft de Heere Zijn zegen? Is om die zegen gevraagd? Door Joram niet. Door Josafat dan?

Na een lange mars hebben ze de zuidelijke grens van Moab bereikt. En daar krijgen ze met een grote tegenvaller te maken. Het droge seizoen is kennelijk eerder begonnen dan in andere jaren. Ze kunnen geen water vinden. De rivierbeddingen staan droog.

Dit watergebrek veroorzaakt dorst, hevige dorst. Betekent dit het einde van de veldtocht?

Vraag naar het Woord

De verantwoordelijke leiders zitten met de handen in het haar. Dat geldt allereerst voor de koning van Israël. Hoor

BEKERTJES

Bijna anderhalf jaar geleden schreef ik iets over de agenda van de Generale Synode van 2010. Zuiver fictief natuurlijk. Ik deed de suggestie om eens te praten over de vraag of we bij de bediening van het Avondmaal er wel zo verstandig aan doen om de gasten allemaal uit dezelfde beker te laten drinken. Is dat wel hygiënisch? Is het niet beter om voor elke avondmaalganger een apart bekertje te hebben?

Iemand zei achteraf tegen me: Hoe kom je erbij om zoiets te schrijven? Dat leeft toch helemaal niet in de kerken? Heb jij daar dan behoefte aan?

Nee, behoefte heb ik er zeker niet aan. Ik was me op dat moment ook niet bewust dat het ergens in onze kerken een punt van discussie was. Maar ik wist wel, dat er mensen zijn die telkens wat nieuws willen. Bovendien, helemaal uit de lucht gegrepen was wat ik schreef nu ook weer niet. Ik voorzag echt dat we met de genoemde vraag vroeg of laat te maken zullen krijgen.

In de Dopperkerk in Zuid-Afrika zijn er al hele discussies over geweest. In sommige gemeenten van de Free Reformed Churches in Noord-Amerika ook. En zulke dingen waaien gemakkelijk over, hetzij uit Afrika, hetzij uit Amerika.

En zie, het is gebeurd. Kerkbladen uit verschillende regio's van onze kerken melden dat de discussie op gang gekomen is. Hier en daar heeft men het ook al in praktijk gebracht, al wordt dit wel in bedekte termen vermeld.

Hoe komt dat zo ineens? Ik had het over overwaaien. Er woei iets over uit Mexico. De griep. Toen brak er een soort paniek uit. Er zouden veel mensen ziek worden. De griep zou ook erg besmettelijk zijn, onder andere via de mond. Die berichten maakten diverse kerkenraadsleden hier en daar toch wel wat benauwd. Moeten we het Avondmaal maar uitstellen? Of gebruiken we kleine bekertjes? Dat voorkomt besmetting. Want stel je voor... Voor de laatste optie is toen hier en daar gekozen.

Naar mijn weten ook nog zonder behoorlijk overleg op kerkelijke vergaderingen. Alsof dat bij dergelijke zaken niet behoort te geschieden. Onze Avondmaalspraktijk is toch niet zonder reden zoals ze is? Nu bepaalt de griep dus dat de eenheid in de viering van de dood des Heeren onzichtbaar gemaakt wordt. Want dat gebeurt als we niet uit dezelfde beker drinken. Eén brood en één beker. En niet: ieder voor zich. Dat gebeurt al veel te veel.

P. den Butter

hem zeggen: 'Ach, dat de Heere deze drie koningen geroepen heeft om die in der Moabieten hand te geven'. De pessimist! Is hij nu al in paniek? Hij zegt in feite, dat God hem en de anderen in de val heeft laten lopen.

In deze moeilijke omstandigheden komt het verschil openbaar tussen Joram en Josafat. De laatste verliest de moed niet. Hij vraagt of er niet ergens een profeet des Heeren is om door hem de Heere om raad te vragen. Hij had dit natuurlijk eerder moeten doen. Zal het nu niet te laat zijn? Josafat kan evenwel niet anders doen. Ook al is het laat, hij moet zijn toevlucht tot de Heere nemen. Zijn hoop is er op gericht dat de Heere lankmoedig is. Zo heeft Josafat de Heere toch ook leren kennen? Josafat is immers geen vreemdeling van Gods genade? Hij kent de Heere toch?

Ja, Hij kent de Heere. Er is een band en die band gaat weer trekken. Josafats hart keert zich weer tot God, zijn God, net zoals de kompasnaald zich naar het Noorden richt. Zo gaat dat immers als God een van de Zijnen die was afgedwaald, weer op z'n plaats brengt.

Ja, er blijkt een profeet te zijn. Een van Jorams onderdanen kan vertellen dat de profeet Elisa hier is. Elisa is met de legers mee getrokken. Is dat toevallig? Was Elisa nieuwsgierig? Hij had toch op deze veldtocht niets te zoeken? Laten we ophouden met dit soort vragen. Het enige wat we kunnen zeggen is dat de Heere hem op de een of andere manier duidelijk heeft gemaakt dat Elisa's plaats nu bij de legers is. Daar roept God hem en daar heeft Hij kennelijk werk voor hem. Als Josafat hoort van Elisa is hij verheugd. Hij weet genoeg van deze man om te kunnen zeggen dat Gods Woord bij hem is. Bij hem moeten ze dan ook zijn. In de aanwezigheid van Elisa ziet Josafat ongetwijfeld een bewijs van Gods bijzondere zorg en daaruit put hij moed.

Op bezoek bij Elisa

Lang overleg is niet nodig. Naar Elisa zullen ze gaan. Met z'n drieën. Ze zijn helemaal vastgelopen en Elisa is de enige die helpen kan.

Aangekomen bij Elisa spreekt deze allereerst de koning van Israël aan. Uiteindelijk is hij de voornaamste leider en de eerst verantwoordelijke. Elisa laat hem duidelijk weten dat hij tegenover hem geen enkele verplichting heeft. Bij andere gelegenheden had Joram Elisa ook niet nodig, omdat hij genoeg had aan zijn eigen profeten. Waarom dan nu niet? Kort en goed stuurt Elisa Joram eigenlijk weg als hij zegt: Ga maar naar de profeten van uw vader en van uw moeder. Zo zet hij Joram op zijn plaats.

Joram schrikt van deze taal. Hij weet niet

veel anders te zeggen dan dat hij bang is dat de Heere hen op deze manier in het verderf stort. Niet alleen hem, maar ook Josafat en de koning van Edom. En als Elisa dan niet wil luisteren naar zijn verzoek - dat kan hij nog begrijpen ook - zou hij dan ook niet willen luisteren naar Josafat? Die is immers van een heel andere geest?

Elisa is van de woorden van Joram helemaal niet onder de indruk. Hij ergert zich er aan. Aan zijn verontwaardiging geeft hij uiting met de woorden: 'Zo waarachtig als de Heere der heerscharen leeft, voor Wiens aangezicht ik sta, zo ik niet het aangezicht van Josafat de koning van Juda opnam, ik zou u niet aanschouwen noch u aanzien'.

Wel, dat is duidelijk! Vooral omdat Elisa deze woorden spreekt onder aanroeping van de naam des Heeren, met een eedsformule. Onomwonden zegt hij dat eigenlijk alleen Josafat nog het recht heeft om de Heere te raadplegen. Als Josafat er niet bij zou zijn en als Joram alleen gekomen was, zou Elisa hem geen blik waard keuren. Deze woorden spreekt Elisa dan in het volle bewustzijn dat hij voor Gods aangezicht staat.

Joram geeft geen antwoord. Wat zal hij ook zeggen? Soms is het beter om te zwijgen. Onze mond moet een keer gestopt worden, of niet? Stuurt Elisa

de koningen nu weg? Nee, terwille van Josafat is er toch een boodschap van de Heere. Een boodschap van verlossing. De Heere ziet Josafat in genade aan ondanks het feit, dat ook deze van zijn plaats is. De Heere herinnert Zich evenwel, dat er een band is tussen Hem en de koning van Juda. En omdat de Heere getrouw is en blijft, zal Hij Josafat niet begeven en niet verlaten. Ook nu niet. Hier hebt u het alweer. Hoe vaak komen we het niet tegen in de Schrift? Als een zondaar gered wordt is het uitsluitend te danken aan de Heere. Het lijkt wel alsof de geschiedenis van Josafat met name hiervoor in de Bijbel staat om ons te leren dat een kind van God inderdaad geneigd is tot hinken en tot zinken, maar dat de Heere getrouw blijft en dat het daarom alleen is dat er nog wat van zo'n mens terecht komt.

Nu de Heere Josafat aanziet mogen ook de anderen delen in de uitkomst die de Heere gaat geven. Hoe vaak zal zoiets al gebeurd zijn, dat ongelovigen en onbekeerden mochten delen in Gods zegeningen die de Heere aan Zijn volk gaf? Ja, een rijke gunst is dat. Maar het is niet genoeg.

P. den Butter

Vragenrubriek

De plagen over Egypte (slot)

Een enkele vraag over de 10 plagen, die God over Egypte uitstortte, heeft geresulteerd in een behandeling van tot nu toe 8 plagen. Ik wil eindigen met de negende plaag. Op de tiende en laatste ga ik kort in, maar behandel niet de hele geschiedenis van de uittocht. Anders duurt het nog weer een aantal weken tot ik met de nieuwe vragen kan verder gaan! Nieuwe vragen blijven hartelijk welkom. Op de catechisatie houd ik van tijd tot tijd ook een vragenavond. Toen ik aankondigde dat we de volgende keer weer zo'n avond zouden hebben, zei een jongen: we zullen weer een paar mooie vragen verzinnen! Toen ik zei dat een vraag, die je eerst moest verzinnen eigenlijk geen echte vraag voor je was, snapte hij me niet.

Trouwens, ik heb zelf ook wel eens een vraag. Gisteravond nog, toen we uit de bijbel lazen van de dood van Simson en het gebed dat hij tevoren tot de Heere bad, vroeg ik mij af hoe de Bijbelschrijver wist van dit gebed? Heeft Simson luidop gebeden, en heeft een overlevende dat later verteld? Had de persoon die dit gebed dan hoorde, geen alarm kunnen slaan omdat er opeens groot gevaar

dreigde? Misschien is het een hele domme vraag? Hoewel ik tegen mijn catechisanten vaak, hen aanmoedigend, zeg dat domme vragen niet bestaan, stel ik zelf nu misschien toch een hele domme vraag. Laat dat dan zo wezen, maar laat iemand die het antwoord weet mij dat eens laten weten!

Maar nu die plaag van de duisternis: hoewel ik bij het lezen van al die ellendige plagen vaak gerild heb als ik mij bijvoorbeeld dat ongedierte voorstelde, ben ikzelf altijd, op de tiende plaag na, het meest getroffen door de negende: dikke duisternis. Een duisternis die je voelen kon. Die zo beklemmend was dat iedereen aan zijn plaats gekluisterd bleef. Stel je toch eens voor, al die kinderen. Kinderen kunnen toch al zo bang zijn in het donker! En als je vader en moeder dan zelf ook doodsbenauid zijn, dan weet je toch helemaal niet waar je het zoeken moet? God liet Zijn toorn voelen. De zon, in vele culturen als een god vereerd, kon door die duisternis niet heen dringen. Het was de duisternis van de dood. En niemand wist hoe lang dit duren zou. Het zou trouwens niet veel uitgemaakt hebben. Na een uur zeiden ze al, wat duurt dit toch lang!

Normaal vliegt een dag voorbij. Maar in dergelijke omstandigheden wordt een dag eindeloos. Trouwens, wanneer was het dag en wanneer nacht? Hoe laat zou het zijn? Hoog tijd om de koeien te melken, dacht de boer, die zijn koeien wel hoorde loeien, maar er niet bij kon of durfde te komen. Hoognodig naar de wc moeten, maar vast geketend zitten aan je stoel. En hoe moest het met die moeder die voelde dat haar kind elk ogenblik geboren kon worden? En opa, die in het duister gevallen was en zijn heup had gebroken, lag daar ook maar te kermen en wist niet waar hij in terecht gekomen was.

Zo realistisch mogen we het ons wel voorstellen. Iedereen raakte zijn oriëntatie kwijt, overal geroep om hulp. Velen zullen beseft hebben dat dit de hand van de God van Israël was. Dit was immers al de negende ramp in korte tijd. Dat maakte het nog erger. In het duister voelden ze zich zeer onprettig, maar wat vooral drukte was de toorn en de macht van God! En, van een God die ze niet kenden! Van Wie ze niet wisten dat Hij een Helper is in de nood en het gebed van een ellendig zondaar hoort!

Wat zal het een schrik zijn geweest toen de duisternis plotseling plaats maakte voor het licht! Later kwam de opluchting pas. Maar als je van het duister op eens in het licht komt, zie je de eerste momenten niets. Ze knepen met z'n allen hun ogen stijf dicht. De duisternis had hen blind gemaakt, maar het licht kan je ook blind maken, zeker het verblindende hemellicht! Mensen die plotseling een engel zagen schrokken niet voor niets hevig.

Een vraag die bij een lezer opkwam was, hoe het mogelijk was dat de farao Mozes kon laten halen en dat Mozes ook nog kwam in die vreselijke duisternis. Ik geloof echter dat dit pas gebeurde nadat de Heere de duisternis had opgeheven. En weer verhardt de koning zich. Hij lijkt toeschietelijk, maar komt toch weer met een eis: laat het vee hier! Alsof ze zonder vee de Heere een offer konden brengen! Mozes antwoordt dat er niet ene klauw zal achterblijven: geen harde eis hoor, dat lijkt maar zo. God wil dat het gehele volk vrij komt, inclusief al hun bezittingen, hun levende have en alles wat nodig was voor het dagelijks leven. De farao wil, zelfs na het zeer indrukwekkende bewijs van Gods almacht, toch ook zijn macht nog laten voelen. Hier schreeuwt eigenlijk een klein mannetje van machteloze woede. Hij buigt niet! Vreselijk als God je zo aan jezelf overgeeft. De koning heeft Mozes woedend weggestuurd en op deze manier als het ware God Zelf de deur gewezen. Hoe vreselijk! Daar kan niets anders dan Gods eeuwige toorn over

ontbranden in een duisternis die langer duurt dan 3 dagen, langer dan 3 jaren, langer dan 3 eeuwen...

Daarom grijpt mij die negende plaag altijd zo aan: omdat het een beeld is van de buitenste duisternis, waar weinig zal zijn en knersing der tanden. Hoeveel ellendige zielen bevinden zich daar al niet. Straks komen ze nog ene maal in het licht, als klein en groot voor de grote, witte troon wordt geplaatst. Maar dat licht zal geen enkele troost bieden: ook dat zal hen verblinden. Als een mens toch maar een weinig besef van deze vreselijke realiteit zou hebben, hij zal geen moment rust meer kennen, toch? Gelukkig de mens die zijn nood zien mag: hij zal roepen tot de Allerhoogste en God zal hem zeker horen! God is een God Die zondaren in het lieflijk heden der genade door Woord en Geest trekt uit de duisternis van zonde en dood en hen brengt in het Koninkrijk van Zijn licht. En al weet Gods kind ook van duisternissen hier beneden, toch mag het ook wel eens licht zijn, zoals het licht bleef in de woningen daar in Gosen. Als we ons mogen verblijden in het licht van Gods vriendelijk Aangezicht! En dat al-

les om Christus wille, Die aan het kruis in de duisternis van de Godverlatenheid terecht kwam. Hij wist wel dat Hij roepen kon tot de Heere, maar de Heere antwoordde Hem niet. O onbekeerde medereiziger: hoe kunt u de duisternis nog verkiezen boven het licht?

Dat het licht bleef in Gosen was enkel genade. Dat moesten ze leren zien. Daarom zouden ze bij de tiende plaag, als de verderfengel in de nacht door de straten en wijken van zowel Egypte als Gosen zou gaan, slechts ontkomen als ze zouden wegschuilen achter het bloed van het lam. Want Jakob is niet beter dan Ezau en Israël niet beter dan Egypte. David was niet beter dan Saul en Petrus was niet beter dan Judas. Gelukkig als je dat leren mag en Gods genade je enige hoop in leven en sterven wordt. Die zal niet beschaamd worden. En al leert hij zichzelf dan nog zo kennen als een helwaardige, hij zal straks eeuwig wandelen in het licht van Gods vriendelijk Aangezicht. Zonder met de ogen te hoeven knipperen.

K. Hoefnagel

Sprekend verleden

DS. H DE COCK

Kort begrip

Na de uitgave van de Dordtse leerregels gaf ds. H. de Cock Het Kort Begrip uit geschreven door ds. Hermannus Faukelius (1560-1625). Faukelius schreef Het Kort Begrip in 1608 op verzoek van de kerkenraad van de Gereformeerde Kerk te Middelburg, ten behoeve van de catechisatie. Toen volgens het besluit van de synode van Veere van 1610 in 1611 een nieuwe editie van de Heidelbergse Catechismus, de Nederlandse geloofsbelijdenis en de liturgische formulieren verscheen, is Het Kort Begrip daaraan toegevoegd. Sindsdien is het steeds in de kerkboeken opgenomen. Ook de heruitgave van Het Kort Begrip door ds. De Cock was een teruggrijpen naar de tijd van de Reformatie. De Cock deed aan koning Willem I een exemplaar hiervan toekomen waarin hij zijn bedoeling als volgt omschreef: "ter bevordering van de waarachtige kennis van Gods Woord, en onze, door onze voorvaderen voor zo veel bloed gekochte formulieren van eenheid, die in alles op dat woord gegrond zijn." Op de titelpagina wordt de bedoeling van de uitgave van Het Kort Begrip als volgt omschreven: "Kort begrip der christelijke religie voor hen, die zich willen begeven tot des Heeren Heilig Avondmaal. Vermeerderd met een voorrede, een voorbereidend

hoofdstuk, uitgedrukte Schriftuurplaatsen en een aanwijzing van onze formulieren van eenheid en Liturgie achter onze Bijbels en kerkboeken geplaatst, benevens de artikelen van de Dordtse Synode, daar die op de waarheden hier verhandeld, rechtstreeks of van ter zijde betrekking hebben, welke formulieren geheel en al in alles op Gods Woord gegrond en met Gods Woord bewezen zijn." (spelling aangepast, AvH). Daaronder staat: "Velen in onze dagen alles onderzoekende behouden het kwade, maar de Apostel Paulus roept ons toe, behoudt het goede. Des wijzen Salomons raad is: vermengt u niet met degenen die naar verandering staan. En de profeet Jesajas zegt: wee degenen die het goede kwaad, en het kwade goed noemen, waar aan vele valse Profeten in onze dagen zich schuldig maken. (vergelijk 1 Thess. 5:21, Spreuken 24:21 en Jesaja 5:20). Het voornaamste doel van de heruitgave van Het Kort Begrip was de kennis van Schrift en belijdenis te vergroten.

Veel vragenboekjes

Ds. Hendrick de Cock keert zich tegen allerlei vragenboekjes die er blijkbaar in zijn dagen ook al waren. Hij is er zelfs niet voor dat vragenboekjes van bijvoorbeeld Hellenbroek en anderen gebruikt worden. Dit zijn op zichzelf genomen wel goede boekjes, maar de kerk heeft

er geen behoefte aan omdat de Dordtse Synode bepaald heeft dat allereerst de Heidelbergse Catechismus en als dit nog te moeilijk was Het Kort Begrip gebruikt diende te worden. Er waren blijkbaar ook vragenboekjes in omloop die van minder gehalte waren dan de bovengenoemde van Hellenbroek en anderen. Daarvan schrijft De Cock dat de schrijvers tot uitgave daarvan gekomen zijn gedreven door het zoeken van eigen eer of geldgierigheid. De Cock schrijft dat er vraagboekjes verschenen zijn die de waarheid niet opgehelderd hebben, maar verdonkerd hebben, omdat zij de waarheid verkeerd en verdrongen voorstellen "en in plaats van het Gereformeerd Christendom te leren, veel beter passende in een Remonstrantse of Sociniaanse Synagoge, waarmede men eeuwig moet omkomen. Mocht dan dit oude, beproefde en algemeen goedgekeurde vraagboekje ook nog eens wederom algemeen gekend en gebruikt worden en die menigte van andere vraagboekjes verdringen, waarvan schoon ongelijk goed, geen echter in alle opzichten tegen dit mag gerekend worden, daar het als een gouden kleinood, korthed en uitgebreidheid, zaakrijkheid en rechtzinnigheid in zich verenigt, en door allen gemakkelijk wegens de onkostenbaarheid kan bekomen, en wegens de beknoptheid geleerd kan worden." Een duidelijk aanbeveling voor het Kort Begrip. Het Kort Begrip is oud en beproefd. Het is algemeen goedgekeurd. Het is kort en toch uitgebreid. Veel komt aan de orde. Het is rechtzinnig. Het is niet duur. Omdat het zo beknopt is kan het gemakkelijk geleerd worden. De Cock beschouwt Het Kort Begrip ook als een goede samenvatting van de formulieren van enigheid. Hij hoopt dat Het Kort begrip mag dienen om tot nader onderzoek te komen van de formulieren van enigheid die in alles op Gods Woord gegrond zijn. De Cock acht Het Kort Begrip nuttig om de waarheid te leren en om leugen en dwaling te weerleggen. De Cock schrijft in zijn voorwoord dat Het Kort Begrip dienen kan tot vermeerdering van Bijbelkennis, van gezonde denkbeelden over de weg naar de hemel en van wederkeer tot de weg onzer vaders, langs welke zij de waarachtige vrede van hun zielen gevonden hebben en de zegen des Heeren deelachtig zijn geworden. Het slot van het voorwoord luidt als volgt: "Dat het daartoe door de waarheidminnende en waarlijk verlichte leraars nog, en zielenzorgers gebruikt, door Godvrezende huisvaders als handleiding genomen, en door heilbegerige zielen naar mate van hun vermogen en gelegenheden, of in het kort, of in het uitgebreid geleerd en door Gods Geest en onder Gods zegen,

tot heil van hun eeuwige en onsterfelijk zielen, vlijtig beoefend moge worden, tot ter neerwerping van alle hoogte die zich verheft tegen de kennis Gods en Christus, dat is mijn hartelijke wens en vurige bede."

Toevoeging

Ds. Hendrick de Cock heeft aan Het Kort Begrip drie vragen en antwoorden toegevoegd. We geven die toegevoegde vragen weer in hedendaagse spelling:

Vr.1 Wat is het grootste geluk van de mens? Antw. Dat hij veranderd, vernieuwd of wedergeboren worde, want het is een van beiden, wedergeboren of verloren, gelijk de Heere Jezus Zelf zegt. Joh 3:3. Dordtse Synode hoofdstuk 3 en 4 art. 9-17 (hiermee worden de Dordtse Leerregels bedoeld, AvH)

Vr.2 Waardoor kan de mens zulks verkrijgen of deelachtig worden? Antw. Nergens door, maar door Gods genade kan het hem om niet in, om en door Christus, Gods Zoon, geschonken worden. Efeze 2:8-10, Rom. 8:27-29 en Rom. 9:16.

Vr.3 Moet hij dan deze Jezus Christus ook leren kennen zal hij gelukkig en behouden worden? Antw. Ja, en wel met een geheiligde kennis, gewrocht door Gods Geest, zo ten aanzien van Zijn persoon als ambten, als God en mens en als Profeet, Priester en Koning. Het geloof toch bestaat niet in onkunde maar in kennis. Want dit is naar Jezus' uitspraak het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige waarachtige God, en Jezus Christus Dien Gij gezonden hebt. Joh. 17:3.

Uit deze toevoeging blijkt wat ds. De Cock heel belangrijk vond en wat door velen in zijn dagen geloofchend werd. Hij onderstreept de noodzaak van de wedergeboorte. De zaligheid is alleen uit genade, niet uit de werken. Denk aan Rom. 9:16 'Zo is het dan niet desgenen die wil, noch desgenen die loopt, maar des ontfermenden Gods.' Kennis van Jezus Christus, gewerkt door Gods Geest is onmisbaar nodig, kennis van Christus niet alleen als Priester, maar ook als Profeet en Koning.

Waarde

De verzuchting van de Cock mag ook onze verzuchting wel zijn. Er zijn in onze tijd ook heel veel vragenboekjes op de markt. De één gebruikt dit en de ander gebruikt dat. Laat er geen misverstand over bestaan: Net als Ds. de Cock keuren we echt niet alles af. Toch zijn de vragen die hij stelt het overwegen wel waard. Waarom moeten er zoveel nieuwe boekjes verschijnen? Is daar werkelijk behoefte aan? Waar gaat het ten diepste om? Zou meer eenvormigheid niet beter zijn? Met Ds. De Cock onderschrijven wij het belang van Het Kort Be-

grip. Op meerdere scholen wordt uit dit Kort Begrip onderwezen. De kinderen moeten de antwoorden leren en opzeggen. Ook op de catechisatie wordt het gebruikt. Zelf gebruiken we het voor de belijdeniscatechisanten. Aan het einde van het catechisatie seizoen dienen zij alle antwoorden te kennen. De Heere stelle ook in onze tijd Het Kort Begrip nog tot zegen. De Almachtige werke het wonder van wedergeboorte en waarachtige bekering tot eer van Zijn Naam en tot uitbreiding van Zijn Koninkrijk.

A. Van Heteren

Persberichten

Het bestuur van de Reformatische Vereniging van Kinderloze Echtparen (ReVOKE) nodigt echtparen die tot de doelgroep behoren, maar ook alle belangstellenden, familie en ambtsdragers uit om deel te nemen aan onze openbare bijeenkomst op D.V. zaterdag 14 november 2009 in hogeschool "Driestar Educatief", Burg. Jamessingel 2, 2803 PD Gouda.

Het thema van deze bijeenkomst is:

KINDERLOOSHEID IN KERK EN OMGEVING

Ds. K. Visser zal een lezing verzorgen rondom de ambtelijke aspecten en een familielid van een kinderloos echtpaar zal haar ervaringen vertellen. Na de pauze is er een forumdiscussie.

Aanmelding gewenst via de website www.revoked.nl of anders telefonisch bij Ria Dammers (0184) 630180 of via e-mail: nieuwsbrief@revoked.nl

'De praktijk der godzaligheid. Het handboek van Lewis Bayly onderzocht.'

Symposium op de Vrije Universiteit, D.V. zaterdagmorgen 21 november 2009.

In 1620 verscheen *De practycke der godtzaligheyt* van de Engelse puriteinse bisschop Lewis Bayly voor de eerste maal in het Nederlands. Het was vertaald door Everhardus Schuttenius. In 1642 werd het herzien door Gisbertus Voetius.

In het Nederlands verschenen tenminste 53 drukken. Het was het belangrij-

ste gereformeerde stichtelijke werk en heeft mede vorm gegeven aan de gereformeerde vroomheid in Nederland en verschillende andere Europese landen. Een groep onderzoekers van de Vrije Universiteit Amsterdam en de Theologische Universiteit Apeldoorn heeft *De practycke* onderzocht.

De resultaten worden in vier korte voordrachten gepresenteerd. Sprekers zijn: prof.dr. L.F. Groenendijk, prof.dr. A. Baars, prof.dr. W.J. op 't Hof en J. van de Kamp M.A. De uitwerking is te vinden in een bundel artikelen, die dan verkrijgbaar zal zijn. De titel luidt: 'De praktijk der godzaligheid'.

Plaats: Hoofdgebouw Vrije Universiteit, De Boelelaan 1105, Amsterdam. Zaal: Auditorium. Aanvang: 10.00 u; sluiting 12.30 u.

Toegang is gratis na aanmelding.

Tel.: 020-5985187;

e-mail: w.v.dijk@ubvu.vu.nl

LCJ

Vorbereiding op je huwelijk: onmisbaar

Op D.V. zaterdag 12 december organiseren we, samen met de HHJO, van 's morgens 9 uur tot 's avonds 9 uur een boeiend en intensief programma als voorbereiding op je huwelijk. Ook als je nog niet zo lang getrouwd bent (max. een jaar) kun je je opgeven.

Je krijgt met veel vragen te maken. De Bijbelse visie op het huwelijk botst zo vaak met wat de maatschappij uitdraagt.

Wat zegt Gods Woord over huwelijk en gezin, over de opvoeding? In de communicatie kan veel misgaan, daarom plannen we een praktische workshop. Hoe denk je over gezinsvorming in deze tijd? Ook daarover spreken we met elkaar.

Wanneer:

Zaterdag 12 december 2009

van 9.00 – 21.00 uur

Waar: CGK, E. den Herderstraat 22, Harderwijk

Prijs: € 70,- per stel

(€ 65,- als beiden studeren)

Opgave: www.lcj.nl; onder KPC vind je de link om je op te geven

Denk je serieus na over trouwen of ben je nog niet zo lang getrouwd, schrijf je dan zeker in voor deze conferentie!

Behoor je zelf niet tot de doelgroep, maar ken je ze wel in je gemeente of vriendenkring, attendeer ze op deze conferentie.

Boekbespreking

Matthew Henry, Een huis voor de Heere, Huisgodsdienst in de praktijk, gebonden, 109 blz., € 16,90, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 97890-336-06656.

De auteur, bekend van zijn Bijbelverklaring leefde van 1662-1714. Wat hij schrijft heeft betekenis voor onze tijd. Deze stem uit het verleden heeft ons veel te zeggen. Na een woord vooraf volgen er drie hoofdstukken: 1. Een gemeente in ons huis. 2. Het onderwijs aan de jeugd. 3. Christus' gunst betoond aan kleine kinderen. Kort samengevat zouden we kunnen zeggen dat het bij de huisgodsdienst gaat over het lezen en onderzoeken van de Bijbel, het gezamenlijk gebed en het samen zingen. Ouders dienen te bedenken dat zij met hun kinderen op doorreis zijn door dit leven naar de eeuwigheid. We lezen op blz. 17 "Bedenk vooral waarvoor ze bestemd zijn in de andere wereld: ze zijn voor de eeuwigheid geschapen. Ieder van uw kinderen heeft een kostelijke en onsterfelijke ziel, die voor altijd in de hemel of in de hel zal zijn, de plaats waarop ze in dit leven worden voorbereid.

Misschien moet de ziel al heel spoedig sterven. Zou het niet heel erg zijn als door uw zorgeloosheid en nalatigheid, uw kinderen de wegen van de zonde leren en daarop voor eeuwig omkomen? Waarschuw hen dan om, zo mogelijk, hun zielen te redden. Verlos zo ten minste uw eigen ziel, zodat niet hun vloek en Gods vloek, en hun bloed en uw bloed over uw hoofd komen. Ik weet dat u uw kinderen geen genade kunt schenken. Evenmin leidt een godvruchtige opvoeding altijd tot een godvruchtige wandel. 'De loop is niet der snellen, noch de strijd der helden' (Pred. 9:11). Kwijt u zich echter nauwgezet van uw plicht? Onderwijst u uw gezin? Leert u hun de goede en de rechte weg en waarschuwt u hen voor zijpaden? Bestraft en vermaant u hen en spoort u hen aan, als er gelegenheid toe is? Bidt u met en voor hen? Geeft u hun een goed voorbeeld? En ten slotte, denkt u daarbij aan het welzijn van hun ziel? Dan hebt u uw deel gedaan en mag u gerust de uitkomst en de vrucht aan God overlaten."

Ouders dienen in de opvoeding te bestraffen en te vermanen. We lezen daarover op blz. 24 "Moedig alles aan wat goed en prijzenswaardig is in uw kinderen en knechten. Het is evenzeer uw plicht om uw gezinsleden die goed doen te prijzen en te bemoedigen, als om hen die zich misdagen te bestraffen en te vermanen. Henry schrijft dat de dienst van God het krachtigste middel is om de

zonde buiten de deur te houden. We lezen op blz. 29 "Om de zonde buiten de deur te houden, moet de dienst van God in ons huis onderhouden worden. Dit zal het krachtigste tegengif zijn tegen het gif van satan." Op blz. 34 schrijft Henry dat gezinshoofden die tot nu toe de huisgodsdienst achterwege hebben gelaten, die in moeten stellen en er ernst mee moeten maken. Ook de tijdsbesteding op zondag krijgt aandacht. Op blz. 56 schrijft Henry "Zoveel jonge mensen verkwisten die tijd met onbelangrijke, dwaze gesprekken, op de akker of voor de deur van hun huis. Die gesprekken hebben een verderfelijke invloed op de geest en de zeden. Ze nemen de vrucht van de dag weg, als er al enige vrucht is geweest. Deze jongeren besteden de kostelijke minuten echter aan datgene wat tot hun voordeel dient. Hierdoor komt de nagel die geslagen is, beter vast te zitten.

Het wordt een nagel in een vaste plaats. Ik weet niet wat jonge mensen beter kunnen beheren dan hun tijd, vooral op zondag." Wie als kind dingen leert die dan nog niet begrepen worden, kan daar later veel profijt van hebben. We lezen op de blz. 63 en 64 "Wat u misschien wel als een uit het hoofd geleerd lesje tegen uw ouders zei toen u kind was en waarvan u de bedoeling en de reikwijdte niet kon verstaan, moet u nu tegen uzelf zeggen met begrip, inzicht en genegenheid. De verstandigste en voortreffelijkste mensen moeten zich niet schamen om de woorden van hun catechismus te herhalen, als ze gelegenheid hebben om ze te citeren. Schaamte past hun die hertoe niet in staat zijn, maar zich wel hun hele leven de zinloze, dwaze verhaaltjes en liedjes kunnen herinneren die ze in hun jeugd geleerd hebben. Ze vergeten echter de voorbeelden van deze woorden waardoor ze zalig moeten worden en waarnaar ze geoordeeld zullen worden." We besluiten met een citaat van blz. 73 "Laat ze hun catechismus leren.

Draag hun op om delen van de Schrift in hun geheugen te prenten, voor zover u hen daartoe bekwaam oordeelt. Ga na wat ze zich nog herinneren van de preken die ze horen. U zult hierbij enige moeite ondervinden van hun verdorven natuur, die u zoveel mogelijk met zachte hand moet proberen te overwinnen. Geef hun onderwijs met alle mogelijke vrijheid en vertrouwelijkheid, met mededogen en aanpassing aan hun vermogens.

Niet de meest autoritaire en meest luidruchtige ouders scherpen deze woorden het beste in bij hun kinderen, maar zij die daar vaak over spreken als ze in hun huis zitten, als ze op de weg gaan, als ze neerliggen en als ze opstaan (Deut.

6:7), en regelmatig goede aanwijzingen geven aan hun kinderen. Wat zullen ze na verloop van tijd goed thuis zijn in de Schrift, als slechts één van de tien aanwijzingen hen onmerkbaar raakt en blijft.

Probeer dit werk zoveel mogelijk tot een genoegen en een vermaak voor uw kinderen en knechten te maken, zodat het geen opgave, verschrikking of slaafse bezigheid is. Onderwijs hun zoals Christus, Die zachtmoedig en nederig van hart is."

Ds. A.A.F. van de Weg, ds. M. Klaassen en ds. J. Edwards, Venster op de eeuwigheid, Hel en hemel bij de puriteinen, paperback, 132 blz., € 9,95, Uitgave van Stichting De Tabernakel, ISBN 9789076-107080.

In dit boekje wordt het spreken van Edwards en andere puriteinen over de hel en de hemel uiteengezet en zijn twee preken van Edwards opgenomen. Het boekje is een uitwerking van de thema-

dag over dit onderwerp, die vorig jaar ter gelegenheid van het tienjarig bestaan van de stichting werd gehouden. Hemel en hel waren voor de puriteinen geen dode begrippen, maar levende werkelijkheid. Met name Jonathan Edwards heeft indringend over deze zaken

gesproken. Het was zijn verlangen zijn hoorders de toekomstige toorn te doen ontvlieden en de eeuwige gelukzaligheid te doen beërven. Duidelijk heeft hij over de hel gesproken. We willen enkele passages citeren uit de preek van Edwards over Mattheüs 25:46a 'En dezen zullen

Friedensstimme

Ruimte voor meer

Door evangelisten te ondersteunen in hun werk worden veel mensen bereikt met het Evangelie. Maar veel gebieden zijn nog nooit bereikt. U kunt een stukje bijdragen. Door gebed en door gaven. Totdat Hij komt!

Postbus 15 | 2800 AA Gouda | TEL. 0182 - 538 544 | GIRO 41 32 334

Zorg dichtbij

Actief in uw regio!

Waar u ook woont, Agathos brengt zorg dichtbij:

- Huishoudelijke verzorging
- Persoonlijke verzorging
- Verpleging
- Psychosociale zorg

Bel de Zorglijn (010) 264 07 77 en u krijgt uw rayoncoördinator aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen. Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeleiden we u bij de CIZ-aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Agathos
THUISZORG

T 010 264 07 77 | www.agathos-thuiszorg.nl

Zorg met een eigen kleur

HET MOOISTE IN HEIDELBERG?

Het mooiste in Heidelberg is... dat er een aloude reformatische gemeente aan het groeien is. Nog heel klein, maar toch! Een kerkje waar de waarheid naar Gods Woord weer verkondigd wordt. We proberen hen en anderen te helpen. Hoe? Kijk op www.svvhed.org en help ons helpen. Uw steun meer dan waard!

T 0415 - 691788

info@svvhed.org

Gift: 548.98.79.20

HEIDELBERG & GORDRECHT

Een kinderbijbel voor mij?

Voor 5 euro maakt u mij blij!

Dank u, Luang-xie

Stichting China
Veenendaal

Stort uw bijdrage op

rekening 32 06 66

t.n.v. Stichting China

Postbus 1150, 3900 BD Veenendaal

gaan in de eeuwige pijn...' In de toepassing op blz. 62 lezen we "Uit wat gezegd is kunnen we leren hoe dwaas het merendeel van de mensheid is. Omwille van tijdelijke voldoening lopen zij het risico om al deze eeuwige pijnningen te zullen doorstaan. Zij verkiezen een klein plezier, weinig weelde, weinig aardse eer – die maar even kan duren – boven een ontsnapping aan deze straf. Stel, dat het waar is dat de pijnningen van de hel eeuwig zijn. Wat baat het een mens, als hij de hele wereld wint, maar schade lijdt aan zijn ziel? Of wat zal een mens geven tot lossing van zijn ziel? Wat is er in deze wereld, dat niet een kleinigheid en lichter dan ijdelheid is, in vergelijking met deze eeuwige dingen?" Op blz. 65 schrijft Edwards concreet over de helse smarten. "Bedenk slechts hoe vreselijk de wanhoop zal zijn in zulke pijn. Als u deze vernietigende pijn zult lijden, hoe vreselijk zal het dan zijn om er zeker van te zijn dat u er nooit – maar dan ook nooit! – van verlost zult worden. Hoe vreselijk, om dan geen hoop te hebben. U zult wensen dat u vernietigd zou worden maar u zult daar geen hoop op kunnen vestigen. U zult wensen dat u in een pad of slang zou worden veranderd, maar u zult er geen hoop op kunnen vestigen. U zou blij zijn, als u ook maar enige verlichting zou hebben. Echter, als u deze pijnningen miljoenen eeuwen zult hebben verdragen, zult u daar nog steeds geen hoop op hebben. U zult zon, maan en sterren overleven. In uw pijnlijk kreunen en klagen, zonder rust, dag en nacht, zonder een minuut verlichting. Nog zult u geen hoop hebben om er ooit van verlost te worden. Al hebt u duizenden eeuwen die pijn al verdragen, u zult geen hoop hebben. Integendeel, u zult weten dat u nog geen millimeter dicht bij het eind van uw pijnningen bent! Dan zult u nog steeds dezelfde kreungeluiden maken, dezelfde pijnningen ondervinden, dezelfde noodkreten slaken, onophoudelijk. De rook van uw pijniging zal altijd blijven opstijgen. Uw ziel, die al die tijd aangeraakt is door Gods toorn, zal nog altijd bestaan om meer toorn te verdragen. Uw lichaam, dat al die tijd gebrand heeft in deze gloeiende vlammen, zal niet verteerd zijn, maar zal in alle eeuwigheid verbrand worden. De eeuwigheid zal helemaal niet verkort zijn door wat dan al voorbij zal zijn." In een preek over 2 Korinthe 5 schrijft Edwards ook concreet over de hemel. "Dus zullen zij (de gelovigen) overvloedig eten en drinken, en zwemmen in de oceaan van liefde, en eeuwig verzwoegen zijn in de oneindig heldere en oneindig zachte en zoete stralen van de goddelijke liefde: (ze zullen) eeuwig dat licht ontvangen, er eeuwig vol van zijn, en er eeu-

"De HEERE zegene u uit Sion".

Op 20 oktober herdachten wij het 50-jarig huwelijksjubileum van onze lieve ouders en (over)grootouders

PIET VAN ZONNEVELD
en
REINA VAN ZONNEVELD-VAN DER HART

Daarnaast hopen wij op Deo volente 18 november te gedenken dat onze vader 50 jaar geleden werd bevestigd als predikant van de Christelijke Gereformeerde Kerken.

Wij willen hen met beide jubilea van harte feliciteren en daarbij de wens uitspreken dat zij ook in de tijd die nog voor hen ligt, de zegen van de God van Sion mogen ervaren.

Hun dankbare kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen.

*F.A. Molijnlaan 27
8071 AA Nunspeet*

wig door omringd zijn, en eeuwig (dat licht) terugreflecteren, weerkaatsen naar zijn bron (God Zelf)." In de preek 'De hemel een volheid van liefde' over 1 Korinthe 13:8-10 zegt Edwards: "De heerlijke aanwezigheid van God vervult de hemel met liefde, zoals de zon op heldere dagen de wereld vervult met haar licht vanuit de zichtbare hemelen. 'God is liefde' wordt door de apostel verkondigd. En omdat Hij een God is zonder begin en zonder einde, volgt daaruit dat Hij dat ook is als de Bron van liefde. Hij is volmaakt genoeg in Zichzelf, waaruit volgt dat Hij een onuitputtelijke Bron is van overlopende liefde. En omdat Hij de onveranderlijke en eeuwige God is, is Hij dat ook als de Bron van liefde." De hemelse vreugde zal onuitsprekelijk zijn. Gods kinderen zullen daar als de Bruid van Christus altijd in gemeenschap staan met de levende God. Christus zal eeuwig als Verlosser geëerd worden. In de toepassing klinken de volgende ernstige woorden: "U, onboetvaardige, moet ook inzien dat u gevaar loopt in de hel te eindigen. Dit is een plaats vol van haat en nijd. Er zijn drie werelden. De eerste is onze wereld, een soort tussenwereld. Het is een plaats waar goed en kwaad zo sterk door elkaar lopen, dat deze wereld niet voor eeuwig kan bestaan. De andere is de hemel, een wereld vol liefde, zonder enige haat. De derde wereld is de hel, een plaats waar geen liefde bestaat, maar alleen haat en nijd. Dit is de plaats waar allen thuishoren die zonder Christus leven." Verderop in de toepassing lezen we het volgende over de he-

mel: "Laat datgene wat we over de hemel gehoord hebben, ons allen opwekken ons gezicht daarheen te wenden en onze voeten te richten op het pad dat naar de hemel leidt. Is hetgeen we gehoord hebben over de welgelukzalige staat van dat land met vele verrukkingen, niet genoeg om naar te verlangen? Is het niet genoeg om ernaar te gaan jagen, met grote ernst en standvastige volharding?

Zouden we ons hele leven niet gaan besteden aan het reizen op de weg die daarheen leidt? Wat een verheugend nieuws voor ons als we horen van een wereld vol van volmaakte vrede en heilige liefde. Wat een blijdschap als we vernemen dat het voor ons mogelijk is, ja dat er volle ruimte is om daar deel aan te krijgen en de eeuwigheid door te brengen in die heerlijkheid!" De toepassing eindigt met deze woorden: "Zalig, driemaal zalig zijn degenen die getrouwd bevonden zullen worden tot het einde om daarna in te gaan in de vreugde van hun Heere!

Daar 'zullen zij niet meer honger, en niet meer dorsten, en de zon zal op hen niet vallen, noch enige hitte. Want het Lam, Dat in het midden van de troon is, zal hen weiden, en zal hun een Leidsman zijn tot levende fonteinen der wateren; en God zal alle tranen van hun ogen afwissen' (Openb. 7: 16, 17)

herenkleding
ambtskleding
trouwkostuums

Dorpsstraat 229, 3925 KC Scherpenzeel
T 033 277 88 99
E info@geertsherenkleding.nl
I www.geertsherenkleding.nl

Stichting steun
Messias
belijdende
Joden

Postbus 22 3860 AA Nijkerk
www.messiasbelijdendejoden.nl

Voor informatie:
Ds. G. Bouw
Tel.: 0172 - 470040
E-mail: g.bouw@solcon.nl

Steun de
evangelieverkondiging
door Messiasbelijdende
Joden in Israël

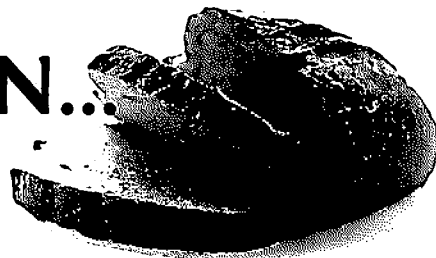
Stort uw gift
op rekening 37 78 53 496 (Rabobank)
of 833 07 97 (Postbank)

Wij verzorgen graag een lezing
of diaprojectie op uw gemeentevond
of verenigingsavond

NIET BIJ BROOD ALLEEN...

De huisgemeenten willen graag een regionale Bijbelschool met
internaat opzetten in het Noorden van China. Mogen we ook dit zo
belangrijke werk in uw gebed en uw gaven aanbevelen?

Stort uw gift op 3473. 76. 029
t.n.v. Hudson Taylor/SBHC te Rhenen.

HUDSON TAYLOR
Stichting Bijbelse Hulpverlening China

Voor info of voorlichting: Bel 06 200 13 173 of kijk op www.hudson-taylor.nl

MEDIAWIJZER ORGANISEERT CONFERENTIE

'DE WERELD OP ZAK'

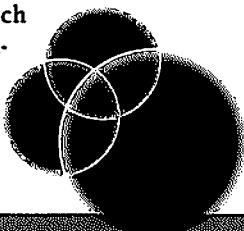
OVER HET GEBRUIK VAN MOBIELTJES

Voor ouders en (groeps-) opvoeders in kerk en onderwijs die zich professioneel of ambtelijk bezighouden met de (media)opvoeding van kinderen en jongeren.

Vrijdag 27 november 2009 | 13.30 – 18.00 uur

SPREKERS OP DE CONFERENTIE:

- J.P.L.A.H. (Hans) Appel - lector 'Computer Science & Sensor Technology' aan de Hanzehogeschool Groningen.
- Drs. R. (Remco) Pijpers - directeur van de Stichting Mijn Kind Online en specialist Jeugd en Media van KPN.
- Dr. S.D. (Steeff) Post - mediator, coach en trainer in de publieke en non-profitsector. Post is nauw betrokken bij het kerkelijk jeugdwerk en heeft veel werkervaring in de zorg en het onderwijs.

Inschrijfgeld € 35,- p.p.
(inclusief € 7,50 voor de maaltijd en de nieuwe brochure 'De wereld op zak').

Locatie: Erdee Media Groep,
Apeldoorn, Laan van
Westenenk 12, 7336 AZ
Apeldoorn.

U kunt zich aanmelden
via de website, maar ook
telefonisch via de Erdee
Media Groep: Alieke Baan,
tel. 055 - 5390222.

< MEDIAWIJZER >

KIJK VOOR MEER INFORMATIE OVER PROGRAMMA EN AANMELDING OP WWW.MEDIAWIJZER.NL